دَ رنگونو پیَوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پېوندونه
برخې	څلور (دربیزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړون

دَ هغه رڼا په نوم چې دَ تڼګۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کڼه ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پیدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بل ته فکري او جذباتي معنويت وائي. دَ شعري جمالياتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنويت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي. دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (ارې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې اوسي او خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سپوري دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخليقي سفر دَ روايت په غېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هيڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سپوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستۍ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غېر تخليقي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مېنځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زۀ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه توله خبره ، دغه تولو حقیقتونو او تولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولي، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے ، ځکه ورته مونږ دَ نن دؤر نمائنده تخلیق کار وئېلے شو او ځکه زۀ دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نۀ دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مثالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کۀ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګنم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وکړم.

زۀ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے په شنه شونډه زلمي وُو ، اوس چې زۀ دَ دې پروني زلمي او نني نیمځال په دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نۀ دے ، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نۀ وائي (لیکي) ، دَ شعر په فن ، زبان و بیان بیا په بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے ، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو ، دَ ژبې په ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښۀ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به یو وارې بیا دا اووایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نۀ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پاخۀ دي. دَ هر څۀ ښۀ دي په ځای ئې دَ څۀ ښۀ دي او څۀ خراب دي، څۀ پکار دي او څۀ نا ، په فارموله دَ یو زیرک انسان په حیث ښۀ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار په حېث ئې په شاعرئ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښۀ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزيې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زيرک او روښان فکره نظرياتي قلمکار خبره کولړ اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زياتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه يو ښهٔ فعال سياسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل ميډيا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زيار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې ليکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامين يوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خيال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صياد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نهٔ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے دَ اشنا ياد دَ قفس ورمات کړو
بلبلتونه ډزې دي په کور کښې وُشوې

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زهٔ چُوز چې خداې هما کړم
بنيا وُ ما ته لوړ پرواز څهٔ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز څهٔ

دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي فن او نظريه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستهو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغهٔ دَ فن جمالياتي او فکري دواړه بنيادونه ښهٔ پاخهٔ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږهٔ هم، خو په دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چيلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نهٔ دے اړولے او دغه شان ئې دَ يو ساهو فنکار او قلمکار وظيفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صيب دَ هغهٔ په حقله وائي چې دا زلمے ما ليدلے نهٔ دے خو دَ دهٔ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے يو ترقي پسند، نظرياتي تخليق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخليق نهٔ دے کړے، دَ تخليق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې پهٔ تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې پهٔ ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه پهٔ دریمه مجموعه یو ځغلنده نظر اچوم نو پهٔ دې نتیجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوې نوې تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ پهٔ دې کتاب کښې پهٔ رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دریځزه) زمونږ شاعر پهٔ حقیقت کښې دَ زړهٔ پهٔ زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ پهٔ خلاص مټ جوړ کړے دے.

دریځزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب پهٔ زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو پهٔ دې حقله به دومره اووایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اسماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائیکوز پهٔ نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه پهٔ پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے. زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخلیقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور پهٔ یخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر درېځزي وې لکه دا چې دي.

(۱)
وه سپینې سپوږمۍ!
ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

(۲)
بې پښو ازمرے راغے
بې لومه ګډه ئې یوړه
یو ړوند پرې اواز ؤکړو چې پهٔ کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

پهٔ تېرو څلو ښتو کالو کښې چې پهٔ پښتونو وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ توک ځادر پرې خور دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوې قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ په هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټه ویلیج او ویلیج بلیک سمتهه) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، په ماضي کښې هم هرڅۀ ښۀ نۀ وو، ډېر څېزونه بدلول پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا په لور ورو ورو په مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه په شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته ؤختلو او په دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک په لاس دي سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پیدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ په خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ما په ماوژني پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه ړنګ کړي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشرغوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون په فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو ښخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هرڅۀ ویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې په طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب په حقیقت کښې په طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ په خاوره کومې رویې پیدا کړي ده، په بنیادي توګه ئې مونږ په دریو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هرڅۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هرڅۀ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا په تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن په لار دَ سبا په لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا په لور دَ نن په لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے
دَ خپل ازاد وطن بـــېرغ مې پهٔ لاس
ستورو سپوږمۍ نه هم پهٔ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـیر وُباسـئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـونه پورته کړي کوم چې دَ پردي شاته دي. لکه ما چې وُوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رویه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رویه تنقیدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنیادونه هم لري. تهذیبي هم او فني هم، کهٔ خبره ئې دَ دربېزو پېل کړو نو دغه دربېزې دَ دغه فکري بـنیادونو سـره سـره دَ روزمرّې او محاورې بـلها خوارهٔ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذیبي نرګسیت نهٔ ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقیدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو دربېزې وړاندې کوم نو بـیا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځُو.

ے
سـترګې مې دواړه ډکې ډکې شـولې
ماښام دے، ناست یمه دَ سین پهٔ غاړه
دَ زلفـو یـاد پـهٔ زړهٔ راورېـدهٔ

ے
خلکو اسـمان کښې سـیارې وُنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ے
دَ ځان او مال دَ حـــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې څخه مې کور واخســتهٔ
ایله بـاران نه پرنالې لاندې شـوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بېلتون ته وايه، ځَه خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وته به بيا ؤګرځو
او به پۀ ډانګ باندې بېلېږي کله

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوو، وئېل ئې:
"ځان پۀ نيستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بريت او شمله مې پۀ خاطر نۀ نيسي
حسن پۀ خپله يو طاقت دے، منه!
دَ زور آور او به پۀ لوړه خېژي

تيارې څۀ داسې رنګله ګورې شولې
چاته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکاري
غلو خو هم داسې شپه لۀ خدايه غوښته

عقل شعور سره مو ډېر کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دشمني

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا تو ښه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ يو مېږي او انسان

د وخت پۀ دوړو هر څۀ خړ نۀ دي لا
تابانه مخ پېښتنې جونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وته غاوره نۀ شي

دا زادی، مينې او امن وطن
مقتل مقتل زندان زندان شو راته
خدايه! څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

دَ شب پرستو نه کوڅه خطا ده
تورا بان ګرځي، چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پۀ افق ؤځليد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيرين يار غزل هم ښۀ ليکي، دَ غزل پۀ فن ئې موتے کلک دے، دَ کثرت مطالعې لۀ کبله ئې پۀ ستائل دَ کلاسيک سپورے زيات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حميد بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښۀ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارۀ ئې پۀ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائټيشن) زمونږ دَ کلاسيکي ادب سره زيات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پۀ زوره جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شيرين يار يوه ځانته تخليقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پۀ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغۀ پۀ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعيانو پۀ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پۀ اسانه لګولے شئ. يو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بيا نظم لور ته ورځم.

- هغه يار خو جفاکار دے، خو پښتون دے
  چې اغيار مې پښې راښکي نو بيا ؤدرېږي

- پۀ خاطر د اغيارانو اخګر پرېؤت
  چې پۀ ما د يار د مينې نظر پرېؤت
  کمتري او عاجزي مې هو مره زور کښې
  دَانا او د غرور هغه غر پرېؤت

- مړاوې سترګې بلا مړې کا
  خون آشامې لا مړې کا

  هر ارمان نه مې سر پرې کا
  ځه! اوس جوړې منارې کا

- ما ته دې ياد ونه زور ګيري ښائي
  کورته مې دَ زړۀ پۀ ډيوالۀ راځي

  پام ګورے لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
  توى او ښکه ليمۀ و ته بيا نۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـــه　ستر ګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشــو دَ ســتم تـه ســینه تانې دي
شوقــه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـــه　لویه ورشــو دَ پښتنو کۀ بې بــهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټېکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا بــه زما دَ کامرانیو جنډې هســکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـــلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـــه　ماته ئې وعده ښه ده
نوې بـــهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محـــمود مخفي ئې رده اېښودې ده او دَ نظم بابـــا اجمل خټک کمال ته رســـول دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اســـلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او ســــاده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بـخرې او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو پۀ شپه "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شــهیده!" نو مې نظم خپل لوســتونکے هم دَ شــاعر پۀ نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقیقــت رسـوي چې زمونږ شــاعر څومره پۀ لږو او ســاده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ے

دَ پښتـــون دَ چمـــن ګلـــه! دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداری درنه لوګے شـــه دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!

نهٔ ډیوه شـــته چې کړم بـــله نهٔ ګلان شـــته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنـې دي دَ تا روح ته بـــه ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قـــام دے دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبـــه اے شـــهیده دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسو لوړ دے، وائي

ے

څو کهٔ ســـترګې کړمه پټې او زهٔ نـهٔ ګورم یو لـورتـه
یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم هرکوم غږ او هر یو شـورتـه

دغه لمس هم پسې شَل کړم او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم بیا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح ســـره بـــه څهٔ کړم
هغـــه لار او چـار راښایـــه
کنه! دلته اوس بـــې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قـطعې او نیمګړي غزلونه لیکي ، دَ ربـاعۍ دَ وزن او بحـر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے ، بابا رباعۍ داسې لیکي.

ے

راشـــه! ښېګړه دَ ونې ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا ، بل کا تر سبوره
پهٔ سنګ ئې وولـه ، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ ونې ، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښـــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي ، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښهٔ پهٔ خلاص مټ کړې ده، البته پهٔ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پهٔ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پهٔ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے۔

لکه چې وائي ـــ

ـــه بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه　　ـــه وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه　　پهٔ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
ځوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي　　چې ورته ګورم، زړهٔ مې پسخېږي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه　　ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ـــه چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي　　ـــه پهٔ ژړا ژاړي، پهٔ ویر ماموردے
خو چې لږ سپور شې، ټول ګنه تللي　　کهٔ ځوک مالک دے کهٔ ځوک مزدور دے
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے　　دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي　　ایره ئې واخله، روغ کهٔ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پهٔ حقله خیالونه۔ دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي۔ ځوک چې پهٔ خپله هم دَ ژوند پهٔ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، ځوک چې ژوند پهٔ دې لږ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے۔ مایوسي او ستړیا چې دَ چا پهٔ کتاب کښې وجود نهٔ لري۔ ځو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پهٔ خپله پا څېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پهٔ دغه رڼا لاره ښهٔ پهٔ ډاډه زړهٔ روان دے۔

دَ شیرین یار دَ ښهٔ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پیوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربیزې، رباعیانې، خاص ډول لنډ نظمونه او څو غزلونه دي. دا واړه تخلیق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسی) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته یو کتاب ګوتے (تحقیقي مقاله) هم لیکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافیه، ردیف، بحر، وزن او رواني لیکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.
دَ رنګونو پیوندونه دَ کتابت او ډیزائن ګران کار ښاغلي خیام یوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخلیق کاغذ ته سپارلے، بیا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خیام یوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ ای میل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغهٔ کمپوز کړے او بیا ئې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بیا لېږلے او هغهٔ ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بیا دَ لیکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څهٔ پته نهٔ لګي.
خیام یوسفزے دَ یو ښهٔ کشر او منونکي په حېث شامدام دَ زړه کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنیا ګټ ګټ ته دَ پښتو لیکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګیا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل میډیا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو لیکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځني پښتانهٔ چې دَ پښتو دَ لیک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو لیک لوست زده کړو او ډېر ځني اوس پښتو کښې خپل تخلیقونه هم وړاندې کوي. تخلیق، تنقید او تحقیق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو لیکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.
دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زهٔ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ویاړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.
په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې یو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر لیکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې یو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته دربيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو دربيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوّم خو ډلته به دربيزه باندې پوره خبره کوّم. ځکه چې دغه ته د بر خلک هائيکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائيکو کوّم چې دا څۀ شے دے؟ هائيکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئيل. دغه هوکو بر خې ته دَ بيل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصيدې دَ تشبيب نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائيکو ته ګورو نو د دې معامله جدا ده، يوه دا چې هائيکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائيکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعيز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه ـــ دَ ګلو ځانګه
ځکه ځنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعيل ګوهر صيب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (دربيزې) وړاندې کړې دي چې دَ يوولس سپلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم "هائيکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقليد وُکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائيکو ليکل يو سم کار وُبالۀ. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائيکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم "دربيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بيګ دربار کښې دَ يوسفزو مشرانو دا وينا.

لکه يې نو داسې وُونه	لاس ترلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پښُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېِ مصرعو دي یعنې دربېزېِ وي لکه:

توره تو ته! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هر چا د رکښې جوړکړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پهٔ درېِ مصرعو کښې دي . یعنې دا هم دربېزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتي نورې هم بلها ښېلګې پهٔ لاس راځي خو دَ دغه سره دا یادؤنه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه داده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا دربېزه لیک ده.

نهٔ اړیکے یم
نهٔ دروغژن یم
نهٔ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "دربېزه" دَ پښتو ژبې قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو ښېلګونه داسې ښکاري چې دربېزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هو مره سېلابونو درېِ واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درېِ واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درېِ واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته. او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ ټولو دربېزو پهٔ حواله وُکړه چې پکښې اولسي دربېزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازم وُساتي، نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درېِ واړه) تړي او قافیه ردیف راوړي او کهٔ نا.

دا وخت ما خپله هم پهٔ یوولس سېلابونو کښې درېِ واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سېټ کښې څلورم سېلاب درُوند دے.
اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافيې او رديف نه ازادې) دريېزې ليکلې دي.
دَ دغه تقطيع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ يوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نيمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نيمګړے راتلے شي، پۀ عربي. فارسي او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربي، فارسي او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول يو غلط او مصنوعي کار دے.
هرڅو کۀ دَ وزن دا کار بنيادي طور يو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربي ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي. داسې لفظونه مونږ لټول او مقررول شو خو دَ سپټ دا طريقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شيرين بيان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره وَوايم چې دَ پښتو او عربي وزن او بحر محض پۀ دغه سپټونو او لفظونو سره بيل نۀ دي دَ دغه دواړو کار يو دے. دَ پښتو او عربي ژبې دَ شعر دَ وزن بيلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربي و فارسي دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل يو شان يا يو ترتيب سره نۀ ﻫﻢ وي. يعنې کله خو دَ يو کلام هره مصرعه کښې تول يو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ يو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو يا حرکتونو پۀ بنياد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنياد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعيلن + مفاعيلن + مفاعيلن + مفاعيلن
رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن
کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن
متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن
اوس دا وګورئ
مضارع- مفاعيلن+ فاعلاتن+ مفاعيلن+فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع – مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن- مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سېټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سېټ راځي. که دا سېټ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سېټونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سېټ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نهٔ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پهٔ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځهٔ سپلابونو سېټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نهٔ شي تللے. وړومبے سېټ چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کهٔ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بیا داده چې آخري سېټ به نیمګړے کېږي. دغه کم سپلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پهٔ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن //\/+

دوېم وزن /\//+

درېم وزن //\/+

څلورم وزن \///+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //\/ + //\/ + //\/ + //\/

دوېم وزن /\// + /\// + /\// + /\//

درېم وزن //\/ + //\/ + //\/ + //\/

څلورم وزن \/// + \/// + \/// + \///

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//\/ + ///\ + //\/ = ۱۲

///\ + ///\ + //\/ = ۱۲

//\ + ///\ + //\ + ///\ = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بیلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دریېزو په شعري مسئله څو خبرې کوم. پښتو کښې ټپه هم يو قديمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، يوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي يعنې هر څلور سپلابه سېټ کښې څلورم سپلاب دروند وي او تقطيع ئې څه داسې ده.

$$/ / / / + / / / / + / = ۹$$

$$/ / / / + / / / / + / / / / + / = ۱۳$$

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافې او تکرار له سوبه يو دَ قافيې يا رديف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سېوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښه پوره پوره شعريت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعرۍ ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئيلے شي ځکه دَ شعريت يو جدا معنا جوړيږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافيه رديف راوړے شي يا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "ګانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅيږي.
خو دلته دا ګيله عبث ده ځکه چې دلته خو لا ترا وسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوايم چې دريېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي يا جنګي دريېزو نه سېوا نورو دريېزو کښې پوره پوره شعريت موجود دے او دريېزه دَ پښتو خپل قديمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بيلا بيلو موضوعاتو يو لوئ ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بيلا بيل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
په دغه کتاب کښې رباعيانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے يعنې زمونږ خپل نۀ دے خو ځېنې ملګري اوس دې ته څلوريزه وائي او ځېنې خلک په څلوريزه، رباعي او قطعه کښې فرق نۀ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په يو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طريقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمينو هم کومې رباعيانې ليکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده يا طريقه ليکلې دي او دَ هغې تقطيع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نۀ خوري، په دغو کښې يوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دريمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سېلاب زیاتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سېلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لهٔ دَ پینځهٔ سېلابونو سېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورموي ځکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سېلابونو شي، کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سېلابونو شي خو دروند سېلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.
تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

$$////// + ///// = ۱۰$$

سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعي دَ پاره مخصوص نهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله په دومره ؤوایم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او په داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه په پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل په انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئیلے شو.
خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دربېزو په ډول لیکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

ته دَ خوبونو ښاپېرۍ یې، ځکه
ما درته ټول عمر شو ګیر کړے دے
اوس مې په دې خبره پوخ یقین دے
ستا به په خیال کښې هم راغلے نهٔ یم　　(محب مشوانړے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعي او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دویمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټه کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو توپير خو ښېږخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم وَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بيا ځانله تعريف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافيو حالت ئې هم بيان شو خو دلته دَ څلوريزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ دريېزو په شان دَ قافيه او رديف نه ښېږخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي يا قطعه وئيل مناسب نه دي او هم دغه څلوريزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه يو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نيشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوايم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې چرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوايم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار يو ښه ځاى موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره په کښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څۀ په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شيرين يار يوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورومبۍ برخه

دریېزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېړۍ

شيشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نوُره سحر
وايه! چې ؤخاندُو، کۀ ؤژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهاني ښځه مې کور واخِستۀ
ايله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سيارې ؤنيوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅ

هغه وي: ځکه مې وادهٔ وُنهٔ کړو
کلي کښې طبعې پوري ښځه نهٔ وه
"چې لاس وُنهٔ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وايه څه! خپل کار دې کوه
مونږه يو بل وَته به بيا وګرځو
"اوبهٔ په ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښيارې جينۍ
"خبر" چې فقير ته ورکوهٔ وئېل ئې:
"ځان په نيستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼۍ

برېت او شمله مې په خاطر نۀ نيسي
حُسن په خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور اوبۀ په لوړه خېژي"

ماوې: لۀ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خيال کښې تۀ يې
وې ئې: سرې دَ شپې ربښتيا نۀ وائي

بُلبل کۀ نيَت دَ لوې الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تۀ وپيۍ والا برقعې واغوستي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

زما غانټـــول ، زما رَبدي چې نِشته
پــولو ، پټــو ته دَ کتـــو ځۀ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتې ورانې کړې

نن ئې دَ زلفـــو خـړې ځنګ جـوړه وه
دَ مشاطې هُنـــر تمــام وو پــرېنه
ځکه پۀ ويخه اوس خوبـــونه وينــم

زما دَ خيـــال او دَ هُنـــر بُلنــدي
دَ چا تکُــونـو بانــدې هيڅ هم نۀ شي
"آسمـان پۀ کتـو کۀ څوک وولي، نو ځۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تیارې څهٔ داسې رنګله ګورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سایه نهٔ ښکارې
"غلو خو هم داسې شپه لهٔ خدایه غوښته"

عقل شعور سره مو ډېر کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمنې

دَ سیند او بو باندې ډاکه پربوته
ما ورله خپلې رڼې او ښکې ورکړې
دَ وطن ښکلې دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڅې

پهٔ ما دې اورد مینې پورې کړلو
لا اوس پوکې دَ اسویلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خو څهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل نسل نه انکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازې مهٔ تړه
"ړنې اوبهٔ چاتې، کښې نهٔ شاربې څوک"

زیست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړې بې کفنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ماته صحرا کښې نن يو ګُل دَ لاله
د ېر زړ غوني شان لۀ سوخته ؤوې
"موسم هُم يار دے او س دَ غوړ لستونې"

زړۀ کۀ دې هر څو مره هُم لوى دے ګُله
خيال او نظر دې هُم لنډ پارے نۀ دے
خو! "يو څادر کښې دوه بربنډ نۀ راځي"

نن چې زما وړو زما دَ وادۀ
البم کاتۀ او ځان ئې ؤنۀ ليدۀ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څۀ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

لۀ ساره څُویه دې نور څۀ ؤوایم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کۀ تو د بڼې چړې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤچاؤدلې
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنیول
وې ئې: نیستي ، هستي دي لړې سره

ما ورته وې: خدای دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کور پۀ "بنه" به راشې
هغه پۀ ښار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کۀئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهې
خو خپل کاله ته دې لمبې راولې
"دَ خپله ځانه خو ثوک نۀ سېزي ځان"

اوس کۀ په کلي کښې دې خوښ نۀ وي څوک
پر پرده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې" ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ؤوې
راځه! چې ستر ګې سره ؤجنګوُو
"روشن خيالي" ده هيڅ پروا مه کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به ماني بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نۀ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېڅې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله یوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې ، بې آسرې فقیره
خونَړې سپې چې بده ؤچیچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلې" ؤشُو

رېباره ! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شو
مینه خو لاړه پهٔ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زمـــا کـۀ اوښکــــې ملغلـــرې وې هُـــم
مغرور اشنا پـــرې لاړ، شـــو تېر دَ پاســه
خدای دې دَ چا پۀ ښپو کښې توی نۀ کا څوک

پۀ مخ دَ زمکـــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نۀ کا تـــوښه انبـــار دَ رزق او مـــال
مګـر سـېـوا لۀ يو مېــږي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغيچـــې ګُلـــــــونه
پۀ کوم ډ پـــران مې پېــرزو کېـــږي کلـه
پۀ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګاني کېږي
اوس پۀ خپل سوري هم باور مۀ لره

داهواګاني چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پټهُوو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ مينې تــار چې مې لا پــوخ نۀ وو ســـم
خپلو نازونـــو لـه دې تـــال واچـــوۀ
نو اوس جــوتې لړې پـۀ خيـال ورکــوه

هغۀ وې : دومـــره خشـــمناک يمه چې
"هلۀ و پۀ پـــوزه بـــاندې مچ نۀ پرېـــږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پۀ چا

مــا وې: پـولـس ماما! دا ډزې دَ څـۀ؟
"جوړې، پۀ کلي کښې جګـړه وُشـــوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شـــوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېڅي

وي ئي: مُلا يم خو سخي هُم يمه
اولس، پولس په دستر خوان مې کوره
ماوې: نو دا څۀ ستا دَ کوره راځي

زما ککۍ آخلي اوس عکس اپُوته
يا کۀ نظام دَ ټول فطرت بدل شو
کاغې په پنجو کښې شهباز يوړو..!

دَ وخت په دُوړو هر څۀ خړ نۀ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نۀ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

پهٔ جـار بــه ؤوايم خپل راز دَ مينــې
دَ حــق پهٔ تــور بـاندې وژلے شــهٔ يم
پر بېــرېده چې رسم دَ منصور ادا شـي

دَ شب پَرستــو نه کــو څه خطا ده
تورابـــان ګرځي چــرته سر پټــوي
دَ سبـا ستـــورے پهٔ اُفــق ؤځلېد

ما دې پهٔ ســترګو کښې يو چاته کتل
زهٔ پهٔ تـول حال دَ دې اسير خبر شــوم
اوس خو عکســـونه هُم حـالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ آزادۍ ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل ، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے اوړ راؤړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

مُشک مې پۀ دراو پۀ دېوارؤشيندل
لاره ، کوځه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خويـــارمې سورشـو لاړ پۀ اس دَهوا

دَ سپينې خلْې دَسرولبانـو پۀ نـوم
"ما پۀ سپـوږمۍ بـاندې ګلــونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيکــر وينه چې مې ؤسـېــزله
قــام له څـو اوښکـې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډيــوو څۀ کــوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو ژړونو کښې ساه راوَلم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژني ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او ښپې دې رپي ؟
مونږه اوس هاغه پُښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيزې

خپله قصاب او دَ مورې څۀ باور ؟
خپله په ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چړې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې ؤوژنې ؛ زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيرئنه شوله
چې دې بيا سترګې دا سې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس ؤليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبير وٌباسئ

چې خبر نهٔ يې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکي سبا
دَ نن پوهنې خو ناپوهه کړې لا

تهٔ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بيا دَ کارغانو "بدمعاشۍ" مهٔ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ما وې: دا زلفې دې وي سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نۀ ټومبې
وې ئې: اوس کلي ته سپرلي نۀ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لر دَ تخت ځای ته شه
وې ئې: نو تا سو خوځۀ هم ؤخوځۀ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زړۀ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کۀ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ستـــرګې مې دواړه ډکې شـــؤلې
دَ زلفـــــــــو ياد په زړه راؤوريـــدۀ
مابنـــــام دے ناست يمه دَسيند په غـــاړه

آسمـــــــان دے ډک له ښو ښو برخــــو منم
خـــــو لوی مـــرام لره به لوی جـــــوړېږي
"ؤري دي دَ بـــــــام دَګيـــا خــوب نۀ وينـــي"

زۀ دَ سپــــــــرلي په آب وتاب څۀ کـــــــوم
زۀ دَ ورشــــــــو آب و ګيـــا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خـــو څراړه نۀ شي نيـــوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

نن چې پۀ لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړۀ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد پۀ مېخانه کښې ؤليد
پۀ خپلو سترګو مې يقين نۀ راتلو
ساقي وې: پوه نۀ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو پۀ سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خوْلې غوټۍ مې څۀ په هير لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږې ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

څوک ئې لۀ ځانه پرېکوي چرې نه
البته خُوږ مُټه پۀ غاړه کړي لا
زۀ چې رنځور شوم نو تا پرېښودمه

یو څوک خوشحاله وو چې لُور ئې وُشوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شو
هغه وې: مړه! اوس به روغه وُشي

زمونږه سیند ته یوې شپې له راشه
چې دَ چَړونو او چَړو پۀ ژبه
واورې! چُپیا کښې دَ فطرت سندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېزې

شمع محفل ته چې رڼا ورېښنې
دَ دې په ځان باندې خپل څهٔ تېرېږي
دغه یو سوچ کله چا کړے نهٔ دے

څو کهٔ ښاغلي اتلان غواړمه
مګر دا خونې هغه خونې نهٔ دي
"دَ کارغهٔ جالې نه خو باز نهٔ پاځي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاریخ پهٔ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کوتوال چې پورته شــو او ښـارئې لوټ کړو
دې ته قـاضي "پېشـکي ساتــون" ؤوئېل
دَ ضـــرورت دَ نظـــريې صدىء ده

جُمات له غُســـل ئې پهٔ وينـــو ورکــړو
خپلـه ئې ځـانله پهٔ صُبـــا ؤلامبـل
چا وې "ســـيّد" دے دَ وخت لوى صوفي دے

خپلـوي ، دوســـتي خو دَ وجُود پهٔ قـــدر
هســـې چَتـې ګيلـې مانې مهٔ کـــوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل ســـبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيزې

دَ ځـــوانئ زور کچه تـــوبـــه نهٔ مني
واعظـــــه ستـــا واړه کـــړان عبـــث دے
اوبـــو ته بند دَ شـــګـــو نهٔ تـــړي څوک

دَ مازيګـــر شفـــق دَ سيند پهٔ غـــاړه
او دَ چيټر "ترتر" کښـــې تال دَ بـــوډئ
غـــواړي زما او ســـتا دَ ميني پيـــوند

وريځې غړوسکے غړوسکے راشي پهٔ نمـــر
دَ رڼـــا وړانګې تـــړينه خيـــره وَهي
زلفې پنـــډه پنـــډه پهٔ مـــخ عبـــث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

کۀ خلۀ دې چُپ او لیمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته به ثُريّا ته نیوم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به وینې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېزې

آسمان کښې ګورم دَ وریځ غړو سکي ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه ! اوس باد لۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پۀ لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن ؤکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګویا نۀ شي

چې لور پۀ لور ورله حالونه وایي
هغې صبا له بې تپوسه خنې
ماله پۀ تَشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند وُساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوُم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

وادهٔ ، اختر کښې دَ رشتې پهٔ غرض
هغه پهٔ ځان چې سپین پوډر ؤمخي
تهٔ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزیکې نه ځانته کیتھے غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نهٔ تړي

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوږے بکیانو وَته ببرې وایي
پهٔ سخت ساعت شي نظر کیرې بیرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کـــوځې ، چنــې مې بـــلا ؤکتلــې
ځان مې يو چـــرته هم پېدا نۀ کـــړلو
دا تور دَ تا پۀ ســترګـــو پورې نۀ شـــي ؟

دا چې لۀ ځانه ســتـــورې اور وا خِســـتـــو
پۀ شپه دَ بـــــر آســمـــان نه ؤلو پـدلو
دۀ ســتا جبـين بـانـدې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجـــرې او هغـه خُـونـې دي خـو
دَ ســـيالۍ ســـترګـــې پۀ چا نۀ خوږېږي
دَ ښو ځوانانـــو مياندې بُورې شـــولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅي

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوٶم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

شپه ده، مېره ده، وائیم ستورو وَته
ما ته دَ یار دَ حرم لار ؤښایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښایي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شي" کړه ترینه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دربانديې سپورے دَ اقبال کوْمه
زهٔ يم هُما ، اوږے شاهين خو نهٔ يم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نهٔ ده
خو زهٔ گُمان خپل بدوْلے نهٔ شم
خبر دے راځه ! هغه زړې نوې کا

پهٔ اژدهام کښې دَ خود سره رامبېل
پهٔ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وړمو
دَ خيال پهٔ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

دَ حد نه هُــورته ربــرېدلي کۀ يُــو
چــې دَ پُښتــو جنډه مو هســکه رپــي
پۀ ننګ او پت بــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا ســيال ګُلــونه
څي بــل دِيــار ته آب و ګِل پۀ خاطــر
څۀ مو ســپرلے ، څۀ آبـــادي دَ وطن

زما کمے بــه دې محــفل کښـــې وي تل
پۀ غېر غماز بــه خوا پــوره دې نۀ شــي
دَ ټاټ پېــوند بــخمل کښې چرته لګي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پۀ يـــو ګُلشـــــن بـه لمبــې پــــورې نۀ وي
ګُل او بُلبُـل بــه خـــــوند لۀ ژونـــده آخلـــي
کۀ دَ بـــــا رودو کارخانې بنـــــدې شــــوې

دَ خپل ارمــــان څلــي ته اودرېــــــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نۀ شوې
خپل مسيـــــحا چـــــاته قـــاتِل دې نۀ شــــي

دَ پــــــا ړوګانـــــو هُم آبــــــا يمه خــو
ستـــا پۀ کمځيـــّـو مې قابــــــو نۀ راځـــي
پۀ ښـــامارانـــــو اُودې نۀ چلېـــــــږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریېزي

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزیب او بنګړو شور ته سلام
راګُونه پر برده چې پېسې ؤکتې

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
ورمې خو دېرې چُغل خورې وي نو
کلي پۀ کلي ډنډوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ایرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ بـــــر پـتـــوَر پټکـــي شـــمله او جـــرګه
کنـــډر حـجره دَ ســيالۍ ځۀ جوګه کړي
چې دَ پُښتـــو خُـــونه ميراته شـــؤله

پُښتنــې خوبندې ننګ او پت نه ډکـــې
لۀ ســره تېـــرې وي دَ ورونـــو پۀ ســر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګراني پۀ چا

تېـــرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــې بـه يـــو راســـره ؤنۀ مني
يـــاره ! "خپل عېب دَ وولو مينځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ اصل ، نقل مانـــې مۀ لټـــوه
دَ حق ، ناحق پته هم کـــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــار" صدۍ ده

کڅـــو ته ستا چې غلے غلے کڅم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ يم
دا دَ بانـــو سپاهيان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتـــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېـــرې هڅو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځېزي

ستا دَ عــزت او دَ ناموس پۀ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بــنجاري جـوړ کړے
خو ؤلې سـترګې اوس تۀ نۀ تورَوې

دَ خَلْــق پۀ واړه وسـائلـو بـانـدې
ځــو اژدران خپله سـينـه اَچــوي
ترڅو بـه ژوند دَ مرګ لۀ خْوْلې شـوکوُ

مونــړه دَ پـوهې طـرفداريُـو مګـر
تمکې بــرګې ته خــو تعليم نۀ وايُــو
داړې ته واچــوي آسـتـر دَ قـانــون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼزي

دَ چا په وَس او تدبير نهٔ يُو ايسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري يُو مونږ
خندې دَ اصلاح يو تت اُميد ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندي
دَلې رنګ رنګ عنايتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پهٔ خطابونو دَ فېرنګ نښاغلي
مونږ نه نار ه دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼۍ

دَ خــوارۍ حـد مې تمام کړے بـاندې
هيڅ يو اينځر بـه مې کيکر نهٔ شـي خو
کهٔ لهٔ آســمــانه مې کمے راڅـغے

دَ ديـدن "خبـر" دغـه دے ؤړمه ځمه
دَ غمازانـــو خـُوُلې دې وازې اوســي
ګـدا دَ ســپــو پهٔ غَپا نهٔ جار ووځـي

مدام چې حُسـن دَ تخليق ســتــائيمه
دغه ده مدحـه دَ خالـــق دَ قــدرت
ځم حقيقــت ته دَ مجـــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

حـق او انصاف دَ تـــوازن تـر ډکه
پســي فطـرت او بيا دَ حُسن مقـام
ورسـتـــو طاقـت او آخر اَمـر مُطلق

يــار ته زما پۀ ســتر ګـو ؤ ګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پۀ يقين بدل شي
دَ حُســن ذوق ته بــه فجُــور نۀ وايي

دروُشـــت خوبي خوئي جوهر دے لکه
زمـا پۀ ډېـــره ژړا اُف نۀ کـــوي
دَ کانــې زړۀ پۀ اوبو نۀ پســتېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

سترګې مې ډکې وې ما توی نهٔ کړلې
تَله، پارسنګ، او پېمانه چې نِشته
دُر پهٔ صدف کښې هم بند پاتې نهٔ دي

ستا دَ بار خو نازکي دا رنګله ده
دَ خولَو څاڅکي پرې هم نهٔ شم کتے
دَ زړګي آه ځکه قابو کښې ساتم

هغې زما دَ دیدن شوق وَته چې
نن دَ جمال دَ ذوق جنون ؤېېل
پهٔ محبت باندې به وینا رمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ يمه خوښ
خو دَ ابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پهٔ خون دومره آواره شؤله
لوړه، ژوره ئې تر پامه هېڅ ده
مخه دَ زور يوه بلا نهٔ نيسي

ښه او نا ښه بدي کښې نهٔ وي ګوره
بيا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېړي

ملک دَ پښتو دے، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم وَبر ېښېدو
ستورے اوس زېړے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائيست دَ آب و تاب په خاطر
کشو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ژوند بــه پهٔ خوند او وقــار څهٔ کوي اوس
چـې پهٔ بــازار لکه غلام ارزېــږي
دا لوبــه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نــو لېــونے شــي اوتې بــوتې وايي
پهٔ عامه پــوهه دې خوشحــاله کــړئه

پهٔ تصوف کښــې چې خطا شــي صوفي
نــو دَ الحاد پهٔ کــړو وړو ســر شي
ساده ايمــان باندې شاکــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعیانې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوي دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بويه هغو نه

موسوم پۀ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې ياد پۀ غل وي لۀ ځانئې بيل کا
ډېوه دي بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پۀ لاره سِهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

ځنې دي سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه ګډوډ دې کور دے
څوبې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له يو سا دې له بله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
په للمو، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړه مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے يار سره يار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

زیـــږ مازیګـــر کښېږي دَ ســـینـــد پهٔ غـــاړه
ساقـــي مُطـــرب وي راســـــــــره دواړه
بـــــــد پامي تـــوله وي ښپـــوَ دلاندې
لاس پـــهٔ نـــامـه وي خـــــوښـــي اولاړه

دا کـــروَنـــده چې دَ هـــریـــو ګُل کـړم
پـــرېنه سمســـور بـــه دَ تـــا کـــاکلُ کړم
ګُتـــــــه پهٔ خلهٔ بـــه درتـــــه سنبُل کړم
ســـتـــا پهٔ ثنـــا بـــه هـــریـــو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې ستر ګو کښې اوښکې ډنډ دي
که وخت ايسار کړم که بخت بېدار کړم
نه مومم ښاده دې له بس شنډ دي

څومره چې وسوم زړه ئې لا يخ شي
زما په آه ئې څکه اَخ اَخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غوړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

څۀ پۀ سُرور يم څۀ پۀ سُرُود يم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود يم
خلک دَ نېشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نېست او نابُود يم

پۀ ژړا ژاړې پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

کۀ نۀ څۀ پلورې او نۀ څۀ پېرې
بیا هم لګیا یې ګوتې دې شمېرې
یو ذره غم وي پۀ ځان ئې غر کړې
واره ښادۍ کړې دَ تا نه هېرې

پۀ توره شپه کښې دَ آسمان ستورې
پۀ سپین جبین دې سور ټیک ته ګورې
نرۍ خوَله دې پۀ بارخو ښورې
ځکه خو پرخه پۀ لاله ووري

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تـول وږے تش سـود او زیان دے
دود و دستـور څهٔ خپلوي ، دوستي څهٔ
پت او الفت خو تش پهٔ ژبـان دے

لـږ رابهـر شـه لهٔ خپله ځـانه
چې څهٔ خبـر شې لهٔ درست جهـانه
قـدم بـوسي بـه دې بحـر و بـر کا
خـو زړهٔ دې لوی کا لهٔ دغـه تـانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

غـــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کـــړے آذان دے
دَ مرګ پهٔ خوب لا اودهٔ پښتـــون دے

دا چې بـــې نيـــازه لهٔ زهٔ او تهٔ يَم
پهٔ زهٔ کښـــې تهٔ ئې او تـــهٔ کښـــې زهٔ يَم
داســـې زما چې ځـېګـــر او زړهٔ ئې
ځکـــه دا ســـتا پهٔ لب و لبمـــهٔ يَم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

بيا نوبهار چې پۀ باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و اياغ وي
قاضي کۀ ايښے پۀ کرښه سر خپل
شيخ بـه تسليم وي جوړ بـه فراغ وي

رښا دې بيرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کڼه پۀ سر کا
رنګ او نور داسې سره پېوند شه
دَ سيالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېښه اور دے
روڼي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حیات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست یُو زۀ او یار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ را ګوري
دَ غرِ پۀ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ بد مرغيّو هريو شبخُون ته
چې يو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ ورور په لاس کښې دَ ورور ګرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زيست سمون ته

دا ګرځي دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سبزلے مونږ خپل آشيان دے
ذره ګرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو په خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

چې کله غوړ يې، دنيا رازغلي
خو چې لږ سپور شي ټول کنه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړې
په قرقره به تر کومه وياړې
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو څنډوې تهٔ، اوچې بکیانې
لا دا منم چې، پهٔ لاس به درشي
اربړې، تُرشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پهٔ خپته نغارې
لوی لوی ملکونه، پهٔ واک کښې غوارې
حرص څهٔ دومره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس، خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

در یمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

په نوم چمن کښې پاته، څانګ نه لري
دغه تنکۍ، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نه وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راوچلیږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
له زوره وپرقیږي، وډزیږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
په دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه یو نظر
سر تر پایه سراسر
لکه زهٔ یم لوغړن
بل به نهٔ وي یو بشر

نهٔ اختیار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي یم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راڼه کې
بيا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! يو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ويرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو ادې وينې بيا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان پۀ خوب اودۀ وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بل یو هیڅ په نظر نشته
په کوڅه او په بازار
یو مرګے دے چې ئې وینم
سینه چاک کړځي اوار

یو زندان دے، بل مقتل دے
کۀ ذاکلے دے کۀ ښار
هم حجره هم په جمات کښې
جوړ یو درز دے دند وکار

نۀ اختر شته نۀ شوقدر
نۀ مېلې شته، نۀ څوک یار
دَر په دَر خاورې په سر به
څۀ ژوندون وي څۀ روزګار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجيبه! اے شهيده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري در نه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نهٔ ډيوه شته چې کړم بله
نهٔ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت در ته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجيبه! اے شهيده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ستړکې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم يو لور ته
يا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رانبايه
کنه! دلته اوس بې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې وريسې دي

مونږه خوارله درداو مينې
هر ارمان مو وينې وينې
بې وسۍ مو اتبار وورے
دَ هرچا دي سترګې سپينې

دا دنيا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور بـانـدې بـينا شـه
دَ دسـتور ښخه آګا شـه
ننـګ او پـت خپلـه ښـوه کـا
او الفت هم سـرو پا شـه
پـۀ مېړانـه او غېـرت کښـې
تۀ دې ياد لکه پخوا شـه
آزادي کـۀ خپلواکـي ده
تۀ پۀ دواړه سـرفدا شـه
ښـۀ هنر دے او کـۀ علم
پکښې لاړ ترا نتها شـه
کـۀ خـرد دے، کـۀ جنـون دے
پۀ خپل ځای پکښې يکتا شـه
ځان خبـر لۀ خپل پرون کا
او بـيا زده دې لۀ سبا شـه
مفکر شـه، مصور شـه
هم عمل او هم سـودا شـه

هم الوت شـه، هم رفعت شـه
تۀ هما او تۀ سـما شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لو یه ورشو دَ پښتنو که بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، کړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلې دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

لکه ماشوم به کټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ ژاړو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسې ممکن خو نۀ وو
کۀ ستا نظر سره زما دَ ستر ګو لاره نۀ وے

چا به زما نه دَ لالا ګلونه ښکه ربېل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختیاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحویل دَ توره شپه خنګه خطا ځم
پهٔ دستور دَ دې وطن څومره وېریا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحریر ته وایئ
پهٔ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے هم واز دَ ژوند پهٔ لار وي
زهٔ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه ؤلیده کاکل کښې
اوس دَ خیال پهٔ یو جوته تر ثریا ځم

څو پهٔ ما دَ یار دَ سپوري وږم لګي
پسې زهٔ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ ګلي نغارچي وته ناري کړئ
نن دَ یار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سهل نهٔ دے
څو پهٔ داډ سره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده
خدایه! مازیګر ته خَیر!
داسې تماشه ښه ده
هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده
ستا همنوایي سره
دلته یو ټپه ښه ده
یاد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه ښه ده
اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو نه پرده ښه ده
یاره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مَېکدې ته ځي
مونږ لره حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ځړاوې سترګې بـلا ځړې کا
خُون آشـنـامې لا ځړې کا

هر ارمان نه مې سَر پټې کا
ځه! اوس جوړې مُنـارې کـا

زما کُـسو چې بـرعکس کړې
نـورې ماتـې آئینـې کـا

ښُوله به نهٔ غوارم خو راشـه
لرې بـنـد دَ خلکو ښُولې کا

مُقـــدم پت او اُلفت دي
نورې ورو ســتو تقـاضې کا

شـیرین یار دې ځنې ستـایي
بـــلاګانې وریســـې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې یادونه زور ګیري ښایي
کورته مې دَ زړۀ په دبوالۀ راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تابه دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

سترګو دې په رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـه خاطـر د اغيارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـه مـا د يـار د مينې نظـر پرېـوت

کمتـري او عـاجـزي مې هـومـره زور کـښـې
د انـاو د غـرور هـغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شـــــــرر پرېوت

نور به څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ سـجده ورته سُنبـــل او نښتر پرېوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شـوخ نظر راڅخه ۏنغړد ډکو سـتـرګو
کهٔ مانبام سيند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســـــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هرالم مې پهٔ ســـــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پهٔ مونږه باندې سرهٔ راځي
ستا دَ اننګو زړهٔ له چې څهٔ راځي

ماته دې ياد ونه زور ګيري ښايي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

خلک به پهٔ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلهٔ راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لهٔ ليمهٔ راځي

پام کوره! لهٔ سترګو مې ؤنهٔ لوېږې
توی اوښکه ليمهٔ و ته بيا نهٔ راځي

سترګو دې پهٔ رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنـــا پـېـژنــــي
بــــیا بــــه سبـــا پـېـژني

ســــترګو کښې غلا پېژني
دومره حـــــــــیا پېژني

لاړ کـــهٔ غیـریـــت لـــهٔ تـــا
بــــیا خو بـــــه ما پېژني

زهٔ دې لکه سـبـورے شـوم
تهٔ بـــــیـــــه مې لا پېژني

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جــــورو جفـــا پېژنـــــي

دا دَ زړهٔ پرهر کســــــــــه
خپلــــه ادا پېژنــــــــي؟

تـول دې لهٔ هر خوا بــــــد خوا
لــــږ کــــهٔ همخـــوا پېژنـــي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

یا دَ بنجارې لهٔ خوارۍ مات دے زړهٔ
یا دَ کلې جونه ځان آسانې دي

نهٔ هغه نسیم شته، نهٔ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څهٔ درزباد کړمه
دلته کښې چې وینې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئینې ورته حېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بېرته مې دَ سترګو چینې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ تږې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے او ښکۀ ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ زړېدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پۀ آب دَ مينې مې وينځلے دے زړۀ
لۀ هر يو خيري مې ساتلے دے زړۀ

هر څو مره ګران او کۀ ښاغلے دے زړۀ
پۀ يوه خلۀ مې ستا منلے دے زړۀ

نن ئې دَ سترګو پۀ رموز کښې ژوې
ستا ژلې دومره غلے غلے دے زړۀ

خلۀ يو ګيلې له جوړولے نۀ شي
څنګه لۀ خلکو دې اوښکلے دے زړۀ

څو وو پۀ څوکو دَ باڼو چُور شوے
پۀ تار دَ زلفو مې ګنډلے دے زړۀ

تيارۀ ئې خوب له دَ مړوند غوښتله
خو شيرين ياره! ما غندلے دے زړۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشــــېدلې نهٔ ده
چې ستا پهٔ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شـــــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پهٔ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شـــوه

دَ کُمان قېد نه خلاصه شوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

يوه لمحــــــه دَ زندګۍ چې مهربـــــانه نۀ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی واړۀ ټول غم شـــريک دي زما
دَ درد قـيصه مې بـې بـنا ، بې خان و مانه نۀ ده

تيارو خو څکه ســاه ډوبـــې وَته دوام بـــخښلے
هغه لېلا چرته يو شـــپه کاکل افشــــانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک،چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ يم
شـــپه خو دَ غنو پۀ چاپه کښې آســــانه نۀ ده

چرې به ستا پۀ بې لوظۍ تا ته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بــــې زبـــانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري ، کۀ بُـــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازيګر دَ يو ديدن ســـودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بلا سوخت کۀ دَ احوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ستا دَ بېلتانۀ خورم
هست او نیست دي راته هېڅ دَ دیدن شوق کښې
خدای ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم
خو پۀ "را" مې ژبه نۀ اوړي قند لبه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبه دَ کارغۀ خورم
تپ دَ نمر درباندې هم زغملے نۀ شم
خو بس دا چې غریبي ده، لږ سارۀ خورم
چې دا ستا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم
دَ آسمان دا تندرونه؛ ورشي، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُومې نۀ خورم
ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قطع باندې شهد ډېر خوارۀ خورم
دا چې کلک لکه سندان یم، سبب دا دے
لۀ فلکه ګزارونه ښۀ پاخۀ خورم
خدای ئې مالره کشته کا. بلا څۀ ده؟
ستا دَ لاسه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دلیل مې دا دے چې پښتون یم
قسمونه دَ باور به درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱)	**افغان ګلونه**	چاپ	۲۰۰۴
(۲)	**اوښکې مشالونه**	چاپ	۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.

اوښکې مشـــــالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښـــې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښـــې تخلیق شوے ادب دے.

دَ رنګونو پېوندونه (هم دا کتاب)، **شـــیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښـــې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

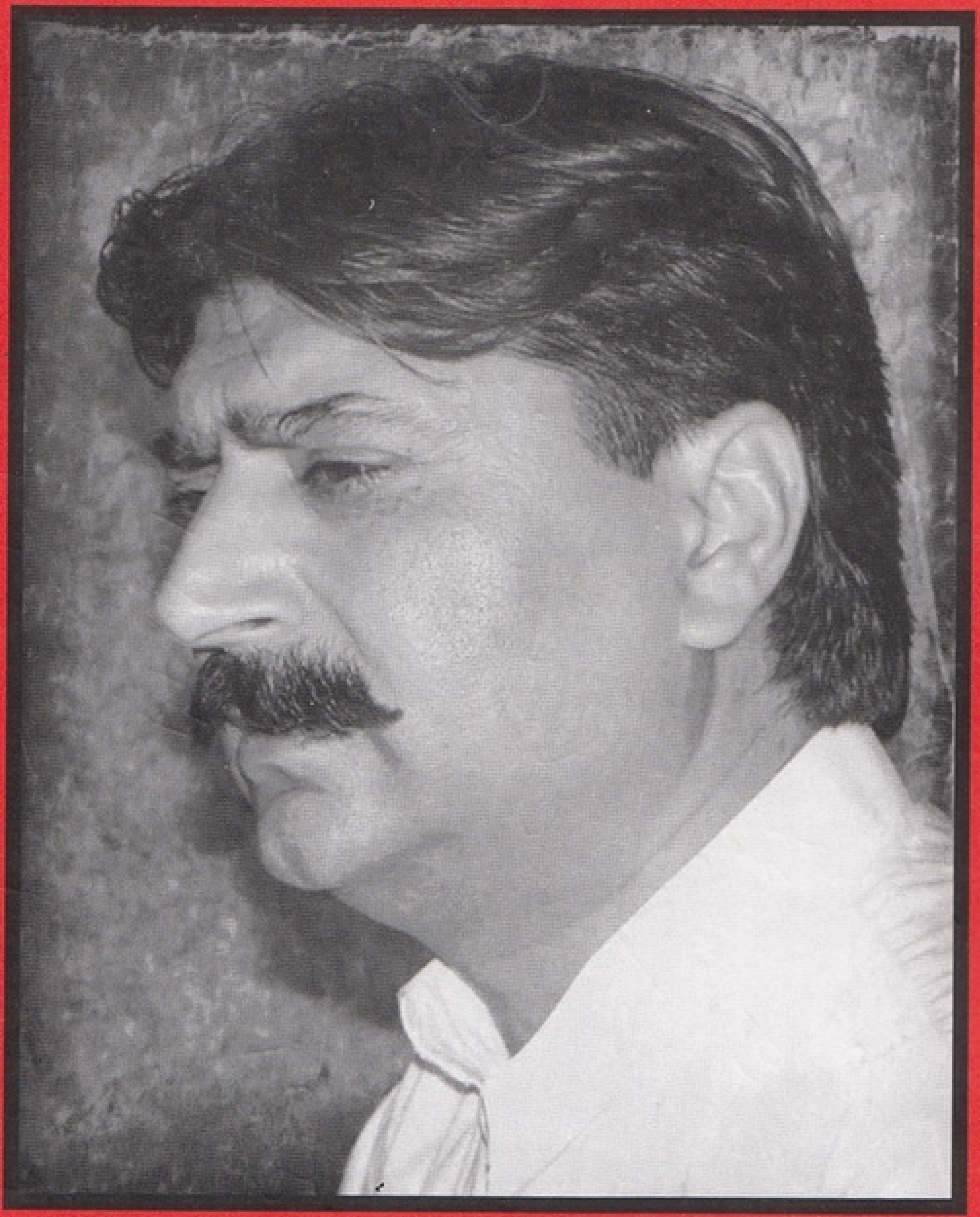

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مینه
کله نرګس، کله لاله ښکلوؤم
ذوق دَ جنون مقام ته ؤرسېدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library